

לקוטי תורה • פרשת שלח • מאמר 1

שלח לך אנשים כו'

”שלח לך אנשים” (במדבר י”ג, ב')

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/1](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/1)

1 שלח לך אנשים כו'. ענין המרגלים שהיו נשיאי העדה אנשי שם כו' ומה טעם שלא רצו ליכנס לארץ ישראל.

"שלח לך אנשים" וכו'. [יש להבין] את ענינם של המרגלים, שהיו נשיאי העדה, אנשי שם וכו', ומדוע לא רצו להיכנס לארץ ישראל.

וגם להבין מהות מדרגת א"י [ארץ ישראל]. הנה כתיב הארץ אשר נתתי להם ארץ זבת חלב ודבש ומה שבח הוא זה.

יש להבין גם מהי מהותה של מדרגת ארץ ישראל. והנה כתוב: "הארץ אשר נתתי להם, ארץ זבת חלב ודבש"; ומהו השבח בכך?

אך צריך להבין דהנה כל המצות מעשיות רובם ככולם תלוים דוקא בא"י [בארץ ישראל] ובפרט ענייני זרעים וקדשים (ובמדבר היו הקרבנות לפי שעה).

אך צריך להבין: כמעט כל המצוות המעשיות תלויות דווקא בארץ ישראל, ובייחוד ענייני זרעים וקדשים (ובמדבר היו הקרבנות רק לפי שעה).

הנה כתיב כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' וגו' וצריך

והנה כתוב: "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' וכו'. וצריך

להבין היתרון שבלחם והלא האדם ג"כ במאמר נברא כמ"ש נעשה אדם כו' ולמה צריך האדם לקבל חיותו מהלחם דוקא.

להבין מהו היתרון שבלחם. הרי גם האדם נברא במאמר, כמו שכתוב: "נעשה אדם" וכו'; ואם כן, מדוע האדם צריך לקבל את חיותו דווקא מן הלחם?

אך הענין הוא כי מוצא פי ה' שבדצ"ח [שבדומם צומח חי] הוא ענין הרפ"ח ניצוצי [ניצוצים] שנפלו בשבירת הכלים והאדם הוא מהתיקון

אך העניין הוא ש"מוצא פי ה'" שבדומם, בצומח ובחי הוא ענין רפ"ח הניצוצות שנפלו בשבירת הכלים, ואילו האדם הוא מבחינת התיקון.

ולכן צריך האדם לקבל חיותו מדצ"ח [מדומם צומח חי] דוקא. לפי ששרה הרפ"ח ניצוצין הוא מאד נעלה כמבואר במ"א.

ולכן האדם צריך לקבל את חיותו דווקא מן הדומם, הצומח והחי, מפני ששורש רפ"ח הניצוצות נעלה מאוד, כמבואר במקום אחר.

2 וכמו כן ענין ירידת הנשמה לעוה"ז השפל דוקא הוא כדי לאכפייא לסטרא אחרא בכדי שע"ז אסתלק יקרא דקוב"ה [דקודשא בריך הוא] כיתרון אור הבא מן החשך דוקא.

כך גם ירידת הנשמה דווקא לעולם הזה השפל נועדה להכניע את הסטרא אחרא, כדי שעל ידי כך יתעלה כבודו של הקדוש ברוך הוא, בדומה ליתרון שיש לאור הבא דווקא מן החושך.

וכמו עד"מ מגרעין הנזרע בארץ שע"י הרקבון שנרקב ונפסד בארץ הוא צומח אח"כ בתוספת רב וכיתרון האורכו.

הדבר דומה, בדרך משל, לגרעין שנזרע באדמה: באמצעות הריקבון, כשהוא נרקב ומתפרק באדמה, הוא נובט לאחר מכן בתוספת גדולה; וכמו "יתרון האור" וכו'.

3 וביאור הענין דהנה אליהו אמר בתיקונים אנת הוא דאפיקת עשר תקונין וקרינן להון עשר ספירן לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגלין כו'.

ביאור הענין: אליהו אמר בתיקונים: "אתה הוא שהוצאת עשר תיקונים, ואנו קוראים להם עשר ספירות, כדי להנהיג באמצעותן עולמות נסתרים שאינם מתגלים" וכו'.

עלמין הוא מלשון העלם ונקי בזוהר היכלות היכל החסד היכל הגבורה היכל הזכות כו' ובתוכם נשמות שנהנין מזיו השכינה ומלאכים שעומדים באהבה ויראה ופחד כו'

"עולמות" (עלמין) הוא מלשון העלם, הסתרה. בזוהר הם נקראים היכלות: היכל החסד, היכל הגבורה, היכל הזכות וכו'. בתוכם נמצאות נשמות שמתענגות מזיו השכינה, ומלאכים שעומדים באהבה, ביראה ובפחד וכו',

כמו מחנה מיכאל בחי' אהבה ומחנה גבריאל בחי' יראה ופחד כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] נהר דינור יוצא מזיעתן של חיות כו'

כמו מחנה מיכאל, שהוא בחינת אהבה, ומחנה גבריאל, שהוא בחינת יראה ופחד. וכמאמר חז"ל: "נהר דינור יוצא מזיעתן של חיות" וכו'.

ואומרים שירה כל אחד ואחד לפי השגתו וההיכל הוא בחינת כולל שכולל כל הפרטיות שבתוכו והם אומרים שירה, כל אחד ואחד לפי השגתו. ההיכל הוא בחינה כוללת, הכוללת את כל הפרטים שבתוכו;

כמו היכל החסד כללותו הוא חסד והפרטיות שבתוכו הוא חכמה שבחסד חסד שבחסד כו' וכל הע"ס [העשר ספירות] וכמשל העיגול ובית שכוללים כל הפרטיות שבתוכם.

לדוגמה, היכל החסד: כללותו היא חסד, ואילו הפרטים שבתוכו הם חכמה שבחסד, חסד שבחסד וכו', וכל עשר הספירות; כמו במשל העיגול והבית, הכוללים את כל הפרטים שבתוכם.

4 וזהו פ"י לאנהגא בהון עלמין עלמין הם בחי' ההיכלות בחי' הכוללת ולאנהגא הוא בחינת הפרטיות שבתוכם וההיכל הוא מעלים ומסתיר אור א"ס ב"ה שלא יתגלה להם כ"א לפי השגתם שלא יהיו בטלים בא"ס ב"ה לפי

וזהו פירוש "להנהיג בהם עולמות": "עולמות" הם בחינת ההיכלות, הבחינה הכוללת, ו"להנהיג" היא בחינת הפרטים שבתוכם. ההיכל מעלים ומסתיר את אור אין סוף ברוך הוא, כדי שיתגלה להם רק לפי מידת השגתם, וכדי שלא יתבטלו באין סוף ברוך הוא; שכן

שהם בעלי גבול מאין ליש ואינם מערך ומהות א"ס ב"ה שאין לו תחלה ואין לו תכלה

הם בעלי גבול, שנבראו מאין ליש, ואין הם באותו סדר ובאותה מהות כמו אין סוף ברוך הוא, שאין לו ראשית ואין לו תכלית.

ולכן צריך ההיכל להעלים ולהסתיר כו' (ובבחי' אצילות הוא בחי' אורות וכלים) עד שבהשתלשלות רבות נעשה שמים וארץ גשמיים [גשמיים] שאין נראה בתוכם אלקות כלל כ"א בבחי' יש ודבר נפרד בפ"ע [בפני עצמו] בחי' סט"א [סטרא אחרא]

ולכן ההיכל צריך להעלים ולהסתיר כו' (ובבחינת אצילות מדובר בבחינת אורות וכלים), עד שבאמצעות השתלשלות ארוכה של שלבים נעשו שמים וארץ גשמיים, שאין נראית בהם אלקות כלל, אלא רק בחינת יש ודבר נפרד בפני עצמו, בחינת סטרא אחרא.

וזהו ענין ירידת הנשמה לעוה"ז השפל דוקא ירידה לצורך עלי' [עליה] כדי לאכפיא לס"א [לסטרא אחרא] ע"י סור מרע

וזהו ענין ירידת הנשמה דווקא לעולם הזה השפל, ירידה לצורך עלייה: כדי להכניע את סטרא אחרא באמצעות "סור מרע".

ועל ידי זה אסתלק יקרא דקוב"ה [דקודשא בריך הוא] בכולהו עלמין שלא יהיו הכלים וההיכלות בבחינת מסתירים אור א"ס ב"ה

ועל ידי כך "מתעלה כבודו של הקדוש ברוך הוא בכל העולמות", כדי שהכלים וההיכלות לא יהיו במצב של הסתרת אור אין סוף ברוך הוא,

רק שיהי' [שיהיה] בחי' כלים לקבל גילוי אור א"ס ב"ה ע"י בחי' ועשה טוב מצות מעשיות רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא

אלא יהיו בחינת כלים לקבלת גילוי אור אין סוף ברוך הוא, באמצעות בחינת "ועשה טוב" — המצוות המעשיות, "רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא".

רק שמתחלה צריך להיות בחי' סור מרע בחי' אתכפייא סט"א [סטרא אחרא] כמ"ש ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וגו'

אלא שתחילה צריכה להיות בחינת "סור מרע", בחינת אתכפיא לסטרא אחרא, ככתוב: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" וגו'.

ועי"ז אסתלק יקרא דקוב"ה [דקודשא בריך הוא] ואז יכולים לקבל ע"י בחי' ועשה טוב גילוי אור א"ס ב"ה למטה ע"י רמ"ח מ"ע [מצות עשה] דאורייתא מחכמה נפקת והמצות הם רמ"ח המשכות מחכמה עילאה

ועל ידי כך "מתעלה כבודו של הקדוש ברוך הוא", ואז אפשר לקבל, באמצעות בחינת "ועשה טוב", גילוי של אור אין סוף ברוך הוא למטה, על ידי רמ"ח מצוות עשה; שהרי "אורייתא מחכמה נפקת", והמצוות הן רמ"ח המשכות מחכמה עילאה.

ולכן נקראים אברין דמלכא כמשל האברים שנמשך בתוכם חיות מהמוח כנראה בחוש שבמוח מרגיש כאב של כל האברים כו' כמו כן ע"י המצות נמשך א"ס ב"ה מבחי' חכמה עילאה לעלמין סתימין ועלמין דאתגליין.

לכן הן נקראות "איברי המלך", כמשל האיברים שחיות נמשכת לתוכם מן המוח. הדבר ניכר בחוש: המוח חש ככאבם של כל האיברים וכו'. כך גם באמצעות המצוות נמשך אין סוף ברוך הוא מבחינת חכמה עילאה אל העולמות הנסתרים ואל העולמות הגלויים.

5 וחלב ודבש הם בחי' תרין דרועין חו"ג [חסד וגבורה] ימינא ושמאלא ובינייהו כלה כו' וכמ"ש ומתחת זרועות עולם כו'.

וחלב ודבש הם בחינת "שתי הזרועות" — חסד וגבורה, ימין ושמאל, "וביניהם הכלה" וכו'; וכמו שכתוב: "ומתחת זרועות עולם" וכו',

שהוא בחי' המשכת אלקות ע"י מצות מעשיות רמ"ח אברין דמלכא וארץ ישראל מכוונת כנגד א"י [ארץ ישראל] שלמעלה

שהיא בחינת המשכת אלקות באמצעות המצוות המעשיות, "רמ"ח איברין דמלכא". וארץ ישראל מכוונת כנגד ארץ ישראל שלמעלה

(ע"י בשה"ש [בשיר השירים] רבה ס"פ כמגדל דוד בפי' מכון לשבתך מכוון נגד שבתך זה בהמ"ק [בית המקדש] שלמעלה)

(ע"ינו בשיר השירים רבה, בסוף הפרשה "כמגדל דוד", בפירוש "מכון לשבתך": "מכוון כנגד שבתך" — זהו בית המקדש שלמעלה).

ולכן עיקר המצות הוא בא"י [בארץ ישראל] דוקא והמרגלים היו במדרגה גבוהה מאד ולא רצו להשפיל א"ע [את עצמו] למצות מעשיות

ולכן עיקר המצוות הוא דווקא בארץ ישראל. המרגלים היו במדרגה גבוהה מאד, ולא רצו להשפיל את עצמם למצוות מעשיות,

שהוא בחי' המשכת אור א"ס ב"ה למטה ואמרו על א"י [ארץ ישראל] שהיא אוכלת יושביה שהיה בדעתם שאם יהיה גילוי אור א"ס ב"ה למטה כמו למעלה יתבטלו ממציאותם לגמרי.

שהיא בחינת המשכת אור אין סוף ברוך הוא למטה. והם אמרו על ארץ ישראל שהיא "אוכלת יושביה", משום שסברו שאם אור אין סוף ברוך הוא יתגלה למטה כפי שהוא למעלה, הם יתבטלו ממציאותם לגמרי.

וזוהו אוכלת יושביה ורצו להיו' [להיות] במדבר דוקא ומדברך נאווה שהוא המשכת אור א"ס ב"ה לבחי' הדבור בחי' מלכות בחי' א"י [ארץ ישראל] שלמעלה ונקראת בשם בחי' ארץ לפי שהיא בחי' התחתונה שבאלקות כמ"ש והארץ הדום רגלי כו'.

וזוהו "אוכלת יושביה". הם רצו להיות דווקא במדבר, ועל כך נאמר "ומדברך נאווה" — היינו המשכת אור אין סוף ברוך הוא אל מדרגת הדיבור, מדרגת מלכות, בחינת ארץ ישראל שלמעלה. היא נקראת "ארץ" משום שהיא המדרגה הנמוכה ביותר באלקות, כמו שכתוב: "והארץ הדום רגלי" וכו'.

(ועמ"ש בד"ה והיה מספר בני ישראל) וכתוב ה' בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא בחי' הדבור דבר ה' ששרשו מחכמה וכנראה ממשל התינוק שכל זמן

(ועיינו במה שנכתב בדיבור המתחיל "והיה מספר בני ישראל"). ונאמר: "ה' בחכמה יסד ארץ" — "אבא יסד ברתא", כלומר מדרגת הדיבור, דבר ה', ששרשו בחכמה. הדבר ניכר גם ממשל התינוק: כל עוד

שאינו לו מוחין דיניקה בשלימות אע"פ [אף על פי] שיש לו קול אותיות פשוטים אעפ"כ [אף על פי כן] אינו יכול לדבר ולצרף את האותיות והוא מחמת שאין החכמה בשלימות לחלק הקול ולצרף האותיות כרצונו כו'.

אין לו מוחין של יניקה בשלמות, אף שיש לו קול ואותיות פשוטות, הוא עדיין אינו יכול לדבר ולצרף את האותיות. הסיבה לכך היא שהחכמה עדיין אינה שלמה דיה כדי לחלק את הקול ולצרף את האותיות כרצונו וכו'.

ורצו המרגלים שיהיו כל ההמשכות מחכמה עילאה לבחי' דבור א"י [ארץ ישראל] שלמעלה ששם יש ג"כ בהמ"ק [בית המקדש] וירושלים וכל הבחי' (כמ"ש בגמרא בפ"ק [בפרק קמא] דתענית דף ה' ע"א ובזוה"ג [ובזוהר חלק ג] פ' שלח דקס"א ע"ב)

המרגלים רצו שכל ההמשכות מחכמה עילאה יגיעו לבחינת הדיבור, לארץ ישראל שלמעלה, שבה יש גם בית מקדש וירושלים וכל הבחינות (כמו שכתוב בגמרא, בפרק הראשון של תענית, דף ה' ע"א, ובזוהר, חלק ג', פרשת שלח, דף קס"א ע"ב).

אבל יהושע וכלב אמרו טובה הארץ מאד מאד שע"י א"י [ארץ ישראל] שלמטה דוקא בחי' מצות מעשיות דוקא יומשך בחי' אור א"ס בחי' מאד בלי גבול בבחי' עלמין סתימין ועלמין דאתגלין וזהו מאד מאד.

אבל יהושע וכלב אמרו: "טובה הארץ מאד מאד" — דווקא באמצעות ארץ ישראל שלמטה, ובאמצעות בחינת המצוות המעשיות דווקא, יומשך אור אין סוף, בחינת "מאד", בלי גבול, אל בחינת העולמות הסתומים והעולמות הגלויים. וזהו "מאד מאד".

ב' פעמ"י [פעמים] מאד. עלמין סתימין ועלמין דאתגלין כי באמת עיקר כוונתו ית' שיהי' [שיהיה] דירה בתחתונים דוקא כמארו"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו'

"מאד" פעמיים — כנגד העולמות הסתומים והעולמות הגלויים. שכן לאמיתו של דבר, הכוונה העיקרית שלו יתברך היא שתהיה דירה בתחתונים דווקא, כמאמר רבותינו ז"ל: "נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" וכו',

ושיהיה נגלה לעין כל בשר ושיהיה הגילוי למטה כמו למעלה ואדרבה ביתר שאת ויתרון א ור הבא מן החשך דוקא כו'.

ושהדבר יהיה גלוי לעיני כל בשר, ושהגילוי יהיה למטה כפי שהוא למעלה — ואדרבה, ביתר שאת — ושיהיה היתרון של אור הבא מן החושך דוקא וכו'.

כי באמת כל שהוא מדרגה היותר גבוה מאד מתגלה בדבר היותר תחתון דוקא ביתר שאת ולמשל מבר שכל גדול שא"א לו לגלות חכמתו להמקבל שכלו בדבור

שכן לאמיתו של דבר, כל מדרגה שהיא גבוהה הרבה יותר מתגלה דוקא בדבר הנמוך ביותר, ביתר שאת. למשל, אדם בעל שכל גדול שאינו יכול לגלות בדיבור את חכמתו למי שמקבל את דבריו,

כי אם ברמז במעשה דוקא יכול לגלות ביתר שאת כענין מאמר רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] די לחכימא ברמיזא.

אלא דווקא ברמז ובאמצעות מעשה הוא יכול לגלות אותה ביתר שאת, כדברי רבותינו ז"ל: "די לחכימא ברמיזא".

עוד משל מחותם של אבן טוב בהיר שע"י בהירותו אינם ניכרים האותיות בו ונכרים ונתגלים האותיות על השעווה דוקא בגילוי לעין כל וז"ש [וזהו שכתוב] וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' וכו' שע"י מעשה

משל נוסף: חותם מאבן טובה ובהירה, שבגלל בהירותה האותיות שבו אינן ניכרות; ואילו דווקא על השעווה האותיות ניכרות ומתגלה לעין כול. וזהו [פירוש] הכתוב: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'" וכו' — באמצעות מעשה,

שהוא בחי' הסתכלות בל"ב חוטין הגשמיים יבא מזה לזכרתם את כל מצות ה' לפי שהטלית הוא בחי' אור מקיף והציצית

שהוא בחינת ההסתכלות בל"ב החושים הגשמיים, מגיעים מכך ל"זכרתם את כל מצות ה'". שכן הטלית היא בחינת אור מקיף, והציצית,

שהם ל"ב חוטין בחינת ל"ב נתיבות החכמה שנמשכים ע"י או"מ [אור מקיף] ואי אפשר שיורמז כי אם במעשה דוקא היפך מחשבת המרגלים כו'.

שהם שלושם ושניים חוטים, הם בחינת שלושם ושניים נתיבות החכמה, הנמשכים באמצעות האור המקיף; ואי אפשר לרמוז על כך אלא דווקא באמצעות מעשה — היפך מחשבתם של המרגלים וכו'.

6 ומשה רבינו ע"ה [עליו השלום] שהיה מבחי' דור דעה ובמדרגה גבוה מאד נעלה לא היה לו באפשרות לבא לא"י [לארץ ישראל]

ומשה רבנו עליו השלום, שהיה בדרגת "דור דעה" ובמדרגה גבוהה ונעלה מאוד, לא יכול היה לבוא לארץ ישראל. ואף על פי כן התפלל תקט"ו תפלות כמנין ואתחנן לבא לארץ ישראל מפני שזהו עיקר המכוון ותכלית הבריאה כנ"ל ואעפ"כ [ואף על פי כן] לא זכה ויהושע דוקא מכניס כו': ואף על פי כן התפלל תקט"ו תפילות, כמניין "ואתחנן", כדי לבוא לארץ ישראל, מפני שזהו עיקר הכוונה ותכלית הבריאה, כנזכר לעיל. ואף על פי כן לא זכה לכך, ויהושע דוקא הוא שהכניס אותם וכו'.

7 ב (וזהו דא"י [דארץ ישראל] ארץ שבעה עממין שע"י בירור ז' מדות דתהו ע"י המצות מעשיות ע"י נמשך גילוי אור א"ס בכולהו עלמין ודרך כלל הם ג"כ ז' היכלות.

ב. (וזו הסיבה שארץ ישראל נקראת "ארץ שבעה עממים": באמצעות בירור שבע המדות של תוהו על ידי המצוות המעשיות, נמשכת התגלות אור אין סוף לכל העולמות; ובמובן הכללי הן גם שבעת ההיכלות.)

משא"כ מדבר זהו ההמשכה רק למעלה בפנימית ולא בחיצוניות עלמין והיכלות דעשי' [דעשיה] ועיין מזה באגה"ק [באגרת הקודש] סד"ה ויעש דוד שם שכדי להמשיך הגילוי בעשי' [בעשיה] זהו ע"י המעשה דוקא כו' ע"ש.

לעומת זאת, המדבר מבטא המשכה שמגיעה רק למעלה, בפנימיות, ואינה מגיעה לחיצוניות של העולמות וההיכלות שבעולם העשיה. ראו על כך באגרת הקודש, בסוף המאמר הפותח במילים "ויעש דוד שם": כדי להמשיך את ההתגלות לעולם העשיה, הדבר נעשה דוקא באמצעות המעשה וכו'; ראו שם.

ובאמת כדי להיות ההמשכה למטה היינו ע"י שההמשכה ממקום עליון יותר כמ"ש כמ"א ע"פ אל עליון גומל חסדים טובים.

ובאמת, כדי שההמשכה תגיע למטה, היא צריכה לבוא ממקום נעלה יותר, כפי שמוסבר במקום אחר על הפסוק "אל עליון גומל חסדים טובים".

וגם להפך שבמעשה דוקא לפי שהוא למטה מבחי' הדבור יוכל להיות הגילוי מבחי' עליונה יותר וכענין לחכימא ברמיזא מה שא"א להתגלות ע"י אותיות הדבור כו'.

וגם להפך: דוקא במעשה, משום שהוא למטה ממדרגת הדיבור, יכולה להתגלות מדרגה נעלית יותר. הדבר דומה ל"לחכימא ברמיזא" — לחכם אפשר לרמוז את מה שאי אפשר לגלות באמצעות אותיות הדיבור וכו'.

וביאור ענין זה יובן ממ"ש במ"א בביאור ע"פ ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי כו' גבי מעלת הנשמות על המלאכים שמבחי' דבור כו' ע"ש.

ביאור הדבר יובן מן הכתוב במקום אחר, בביאור הפסוק "ששים המה מלכות" וכו' ו"אחת היא יונתי" וכו', בענין מעלת הנשמות על המלאכים, שמקורם במדרגת הדיבור וכו'; ראו שם.

ועמ"ש ע"פ והארץ הדום רגלי ע"י שמתקן מעשיו כו' נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה ע"ש והיינו לפי שע"י ממשיכים ממקור הח"ע [החכמה עילאה] ופנימיותה ועוד

וראו גם את הכתוב על הפסוק "והארץ הדום רגלי": כאשר אדם מתקן את מעשיו וכו', מוחו ולבו נעשים זכים פי אלף; ראו שם. הטעם לכך הוא שבאמצעות זאת ממשיכים ממקור החכמה העילאה ומפנימיותה. ועוד,

כי א"א ג"כ להמשיך גילוי ח"ע [חכמה עילאה] ע"י התורה כ"א ע"י מעשה המצות והוא כמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] שם סד"ה ויעש דוד שם וז"ל [וזה לשונו] לכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] האומר אין לי אלא תורה בלי גמילות חסדים אפילו תורה אין לו

אי אפשר גם להמשיך את התגלות החכמה העילאה באמצעות התורה אלא באמצעות מעשה המצוות. וכך נאמר באגרת הקודש, שם, בסוף המאמר הפותח במילים "ויעש דוד שם", וזו לשונו: "לכן אמרו רבותינו ז"ל: האומר 'אין לי אלא תורה', בלי גמילות חסדים — אפילו תורה אין לו,

אלא בתורה ובגמ"ח [ובגמילות חסדים] כי הנה אורייתא מחכמה נפקת ובאורייתא מתקיים עלמא ובאינון דלעאן בה כי בדיבורם ממשיכים הארות והשפעות ח"ע [חכמה עילאה] מקור התורה לבחינת אותיות הדבור שבהן נברא העולם כו'

אלא [יעסוק] בתורה ובגמילות חסדים. שהרי התורה יוצאת מחכמה, והעולם מתקיים באמצעות התורה ובאמצעות העוסקים בה; בדיבורם הם ממשיכים הארות והשפעות של החכמה העילאה, מקור התורה, אל מדרגת אותיות הדיבור שבהן נברא העולם וכו'.

והרי המשכה זו היא בחי' ירידה גדולה ולזה צריך לעורר חסד עליון הנמשך כמים ממקום גבוה למקום נמוך באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] בצדקה וחסד תתאה שממשיכים חיים וחסד להחיות רוח שפלים ונדכאים וז"ש [וזהו שכתוב] אל יתהלל חכם בחכמתו כו'

והרי המשכה זו היא בחינה של ירידה גדולה, ולשם כך יש לעורר חסד עליון, הנמשך כמים ממקום גבוה למקום נמוך, באמצעות אתערותא דלתתא — צדקה וחסד תחתון, שבאמצעותם ממשיכים חיים וחסד כדי להחיות את רוחם של שפלים ונדכאים. וזהו [פירוש] הכתוב: "אל יתהלל חכם בחכמתו" וכו',

כִּי־א בִּזְאֵת יִתְהַלֵּל כו' כִּי אֲנִי ה' עוֹשֶׂה חֶסֶד כו' כִּי הַחֶסֶד הוּא הַמְּמַשִּׁיךְ חַיִּי הַחֲכָמָה לַמָּטָה וְאִם לֹא הָרִי נִקְרָאת חֲכָמָתוֹ לְכַדּוֹ בְּלִי הַמְּשַׁכֶּת חַיִּים מִמֶּנָּה

”כִּי אִם בִּזְאֵת יִתְהַלֵּל” וכו', ”כִּי אֲנִי הוִי עוֹשֶׂה חֶסֶד” וכו'. שֶׁכֵּן הַחֶסֶד הוּא הַמְּמַשִּׁיךְ לַמָּטָה אֶת חַיּוֹת הַחֲכָמָה; וְאִם לֹא כֵן, הִיא נִקְרָאת ”חֲכָמָתוֹ” בְּלִבָּד, בְּלִי שֶׁתִּמְשַׁךְ מִמֶּנָּה חַיּוֹת,

חַי' [חֶסֶד וְשִׁלּוּם] עַכְל' [עַד כֹּאן לְשׁוֹנוֹ] וְכַנּוּדֵעַ שֶׁגַם לַמַּעֲלָה הַמְּשַׁכֶּת הַחַי' [הַחֲכָמָה עֵילָאָה] בְּבַחֲיִי אוֹתִיּוֹת הַדְּבֹר נִמְשַׁךְ עַיִי הַמְּדוּת עֲלִיוֹנוֹת וְזֶהוּ בַּחֲיִי יַעֲקֹב אוֹתִיּוֹת יִבְקַע הַמְּשַׁכֶּת הַחֲכָמָה הַבּוֹקֵעַ דֶּרֶךְ הַמְּדוּת וְנִמְשַׁךְ בַּהֲדְבֹר. וְכַמִּי”ש בַּמִּי”א ע”פ מֵאֲמַר הַזֶּה רַס”פ קְדוּשִׁים)

חֶסֶד וְשִׁלּוּם. עַד כֹּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכִידּוּעַ, גַּם לַמַּעֲלָה הַמְּשַׁכֶּת הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה אֵל בַּחֲיִנַּת אוֹתִיּוֹת הַדְּבֹר נַעֲשִׂית בְּאֲמֻצָּעוֹת הַמְּדוּת הָעֲלִיוֹנוֹת. וְזֶה בַּחֲיִנַּת יַעֲקֹב, שְׁאוֹתִיּוֹתָיו הֵן ”יִבְקַע”: הַמְּשַׁכֶּת הַחֲכָמָה הַבּוֹקֵעַ דֶּרֶךְ הַמְּדוּת וְנִמְשַׁכֶּת אֶל הַדְּבֹר. וְכַמּוֹ שֶׁמִּבּוֹאֵר בַּמָּקוֹם אַחֵר עַל מֵאֲמַר הַזֶּה רַס”פ פֶּרֶשֶׁת קְדוּשִׁים)

(דַּפּ”ו ע”א) ע”פ אַתֶּם עַדִּי כו' וְעַמִּי”ש גִּי”כ מִזֶּה ע”פ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית גְּבִי כִּי מֵאִישׁ לּוֹקַחָה זֹאת.

(דַּף פ”ו ע”א), עַל הַפְּסוֹק ”אַתֶּם עַדִּי” וכו'. וְרֹאוּ גַם מֵה שֶׁנִּכְתַּב עַל כֶּךָ עַל הַפְּסוֹק ”וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית”, בַּעֲנִיין ”כִּי מֵאִישׁ לּוֹקַחָה זֹאת”.

וּמַכִּי” [וּמַכֵּל זֶה] יוֹבֵן עֲנִין חֲטָא הַמְּרַגְלִים כִּי הֵנָּה עִם הַיּוֹת אֲשֶׁר הַתּוֹרָה נִקְי מְדַבֵּר כַּמִּי”ש בַּמְּדַרְשׁ רַבָּה פ' חֻקַּת פִּי”ט ע”פ וּמִמְדַּבֵּר מִתְּנָה.

וּמַכֵּל זֶה יוֹבֵן עֲנִיין חֲטָא הַמְּרַגְלִים. שֶׁהָרִי אֵף שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרָאת ”מְדַבֵּר”, כַּמּוֹ שֶׁנִּמְאָר בַּמְּדַרְשׁ רַבָּה, פֶּרֶשֶׁת חוֹקֵת, פֶּרֶק יִיט, עַל הַפְּסוֹק ”וּמִמְדַּבֵּר מִתְּנָה”,

אֵךְ עַכְל' [עִם כֹּל זֶה] כְּתִיב בִּה הַכֹּל לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ. אָרֶץ הֵינּוּ בַּחֲיִי מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת. כִּי גַם לַהֲיּוֹת הַמְּשַׁכּוֹת חַי' [חֲכָמָה עֵילָאָה] לְבַחֲיִי הַדְּבֹר אִי”א כִּי”א עַיִי קִיּוֹם הַמִּצְוֹת מִטַּעַם הַנִּי”ל.

אֵף עַל פִּי כֵן כְּתוּב בִּה שֶׁהַכּוֹל נֹוֶעַד ”לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ”. ”אָרֶץ” פִּירוּשָׁה בַּחֲיִנַּת הַמִּצְוֹת הַמַּעֲשִׂיּוֹת. שֶׁכֵּן גַּם הַמְּשַׁכֶּת הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה אֵל בַּחֲיִנַּת הַדְּבֹר אֵינָה יִכּוֹלָה לַהֲיַעֲשׂוֹת אֵלָּא בְּאֲמֻצָּעוֹת קִיּוֹם הַמִּצְוֹת, מֵהַטַּעַם שֶׁהוֹזְכָּר לַעֲיִל.

8 וְעִי” נֵאֱמַר אֵל יִתְהַלֵּל חֲכָם בַּחֲכָמָתוֹ כו' אֵלָּא עַיִי חֶסֶד וּמִשְׁפָּט וְצִדְקָה בָּאָרֶץ דִּיִּקָּא עַיִי מִמְּשִׁיכִים בַּחֲיִי חַי' [חֲכָמָה עֵילָאָה]. וְעַמִּי”ש בַּדִּי”ה כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל.

וְעַל כֶּךָ נֵאֱמַר: ”אֵל יִתְהַלֵּל חֲכָם בַּחֲכָמָתוֹ” וכו', אֵלָּא בְּאֲמֻצָּעוֹת ”חֶסֶד וּמִשְׁפָּט וְצִדְקָה בָּאָרֶץ” דּוּקָא; עַל יַדִּי כֶּךָ מִמְּשִׁיכִים אֶת בַּחֲיִנַּת חֲכָמָה עֵילָאָה. וְעִינּוּ בְּמָה שֶׁנִּכְתַּב בְּמֵאֲמַר הַמִּתְחִיל ”כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל”.

עוד יש לבאר כללות ענין זה באופן אחר קצת עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בד"ה וידבר דעשרת הדברות בענין עסק התורה שנאמר וכל חפצים לא ישוו בה ואפילו חפצי שמים וע"ש בענין אם אין חכמה אין יראה.

אפשר לבאר את העניין בכללותו גם בדרך מעט אחרת, על פי מה שנכתב במאמר המתחיל "וידבר" על עשרת הדיברות, בעניין העיסוק בתורה, שעליה נאמר: "וכל חפצים לא ישוו בה", ואפילו חפצי שמים; ועיינו שם בעניין "אם אין חכמה אין יראה".

9 ועד"ז לא רצו המרגלים ליכנס לארץ ולקיים המצות רק להיות במדבר ומדברך נאווה כו' אך באמת ובאותו אופן, המרגלים לא רצו להיכנס לארץ ולקיים את המצוות, אלא רק להיות במדבר, [כמו שנאמר] "ומדברך נאווה" וכו'. אבל באמת

טעו בזה טעות גדול כמש"ש [כמה שכתוב שם] בענין אם אין יראה אין חכמה שא"א כלל להמשיך אור התורה כ"א בהקדים תחלה בחי' קיום המצות

טעו בכך טעות גדולה, כפי שנכתב שם בעניין "אם אין יראה אין חכמה": אי אפשר כלל להמשיך את אור התורה אלא אם מקדימים תחילה את בחינת קיום המצוות.

וזהו אם אין יראה כו' וכמאמר קדשנו במצותיך ועי"ז אח"כ ותן חלקנו בתורתך ובמתן תורה שהיה התגלות התורה בתחלה זהו הוראת שעה

וזהו "אם אין יראה" וכו', וכמאמר "קדשנו במצותיך", ועל ידי כך אחר כך "ותן חלקנו בתורתך". ובמתן תורה, שבו גילוי התורה בא תחילה, היה זה הוראת שעה בלבד,

אבל לדורות א"א להיות כן וגם ישראל הבינו זה ולכן הקדימו נעשה לנשמע כו' ע"ש באריכות:

אבל לדורות אי אפשר שיהיה כך. גם ישראל הבינו זאת, ולכן הקדימו "נעשה" ל"נשמע" וכו'; עיי' שם באריכות.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/1

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק